

3 May—Beynəlxalq Söz və Mətbuat Azadlığı Günüdür

Ölkəmizdə söz və mətbuat azadlığı var

Kütləvi informasiya vasitələri hər bir ölkədə ictimai rəyi formalaşdırın bir instituttur. Bu baxımdan bəzən media adlandırılan KİV cəmiyyətdə böyük təsir gücünə malikdir. Təsadüfi deyil ki, medianı bir çox hallarda "dördüncü hakimiyyət" adlandırırlar. Lakin KİV o zaman dördüncü hakimiyyət funksiyasını yerinə yetirə bilər ki, o, azad və müstəqil olsun, siyasi və iqtisadi qurumların vasitəsinə çevrilməsin.

Söz və mətbuat azadlığı bir çox hallarda cəmiyyətdə demokratiyanın meyarı, ölçüsü rolunu oynayır. Söz azadlığı olmadığı, mətbuatın senzura-yə məruz qaldığı cəmiyyətdə insan hüquqları tez-tez pozulur. Məhz bu səbəbdən bir çox

mötəbər beynəlxalq qurumlar və demokratiyanın inkişafına xidmət edən təşkilatlar müxtəlif ölkələrdə söz və mətbuat azadlığını daim diqqət mərkəzində saxlayırlar.

Azərbaycan milli mətbuatı da yarandığı vaxtdan dünyada gedən ictimai-siyasi prosesləri izləməklə onlardan istifadə edərək xalqın taleyinə biganə qalmamış, azad sözə və fikrə söykənərək cəhaləti, xurafatı kəskin tənqid atəşinə tutaraq elmin nailiyyətlərinin təbliğini önə çəkməyi məqsəd və məramına çevirmişdir.

1991-ci ilin mayın 3-də Naibyanın paytaxtı Vindhuk-da regional seminara toplaşmış jurnalistlər asad və müstəqil informasiya vasitələrinə yardımçı olmaq məqsədilə bü-

tün dünya hökumətlərinə mətbuat azadlığının və onun demokratiyalarının təmin edilməsinə yardımçı olmağa çağıraraq "Vindhuk Bəyannaməsi"ni qəbul ediblər. Bununla əlaqədar BMT Baş Məclisi 3 may 1993-cü il tarixdə qərar qəbul etdi. Həmin qərara əsasən 3 may—Beynəlxalq Söz və Mətbuat Azadlığı Günü kimi qeyd edilir. Məhz həmin tarixdən azad, müstəqil milli mətbuatın yaranması üçün əhəmiyyət kəsb edən müəyyən proqram və layihələr həyata keçirilir.

Azərbaycanda milli mətbuatın yaranması 22 iyul 1875-ci il "Əkinçi"nin ilk sayının çapdan buraxılması ilə əlamətdardır. 140 ilə yaxın bir zaman məsafəsi keçərək for-

malaşan milli mətbuatımızın tarixində daha bir əlamətdar hadisə isə senzuranın buxovlarından azad edildiyi gündür. Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin qətiyyəti sayəsində 6 avqust 1998-ci il Azərbaycan mətbuatının tarixinə senzura nəzarətindən xilas olması, müstəqil, azad fəaliyyətə başlaması günü kimi yazıldı.

Demokratiyanın vacib amillərindən hesab edilən söz və mətbuat azadlığının inkişafı istiqamətində ulu öndər Heydər Əliyevin atdığı addımlar bu gün də dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsi kimi diqqət mərkəzində saxlanılır. Mətbuatın dünya təcürübəsindən bəhrələnməsi, KİV-lərin maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması, o cümlədən jurnalistlərin peşə səviyyəsinin yüksəldilməsi və hüquqlarının qorunması üçün bütün zəruri addımlar atılmaqda və məqsədyönlü tədbirlər həyata ke-

çirilməkdədir.

Azərbaycan milli mətbuatının formalaşmasının və beynəlxalq aləmə inteqrasiyasının vacibliyini xüsusi qeyd edərək ulu öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Bunu dəfələrlə demişəm, Azərbaycanın müstəqilliyi dönməzdir. Azərbaycanda verilmiş bütün bu azadlıqların hamısı dönməzdir. Azərbaycanda mətbuat, fikir azadlığı dönməzdir—burada heç bir şey ola bilməz, heç kəs də bundan narahat olmasın".

"Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" qanununun qəbul olunması bu sahənin inkişafı üçün atılan mühüm addımlardan hesab olunur.

Bu qanundan sonra ölkədə azad və müstəqil mətbuatın inkişafı, jurnalistlərin hüquqlarının qorunması üçün köklü islahatlar aparılıb, çox vacib tədbirlər həyata keçirilib.

Aslan CƏLİLOV.

Maraqlı toplantı

Bu günlərdə Qəbələ Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinin əməkdaşları Bum qəsəbəsində olmuş və qəsəbə sakinlərinin nümayəndələri ilə görüş keçirmişlər. Toplantı qəsəbə ərazi nümayəndəliyində baş tutmuşdur.

Ərazi nümayəndəsi Eynulla Məmmədov toplantını açıq elan etmiş, sözü R. Mahmudovaya vermişdir. O, insan hüquqlarından, onun pozulması hallarından, məktəbli qızların təhsildən yayındırılmasından, onların erkən yaşlarında ailə qurmasına məcbur edilmələrindən danışmışdır.

R. Mahmudova bildirmişdir ki, hər bir valideyn övladlarına xoşbəxt gələcək bəxş etmək və onu gələcəkdə xoşbəxt görmək üçün çalışır. Əlbəttə, hər bir ata və ananın övladı üzərində haqqı vardır. Bunun üçün valideyn məsuliyyət daşıyır. Təəssüf ki, bu gün cəmiyyətimizdə hələ uşaq sayı-lan qızlarını erkən ailə qurmağa məcbur edən, onların sağlamlığını, təhsilini və gələcəyini təhlükə altında qoyan valideynlərimiz çoxdur. Hər bir valideyn bu sahədə məsuliyyət daşıyır. Valideynlər bilməlidirlər ki, onların övladlarının hüquqları var və bu hüquqların qorunmasına dövlət nəzarət edir.

Maraqlı keçən toplantıda geniş fikir mübadiləsi olmuşdur. Sonda Bum qəsəbə tam orta məktəbin direktoru Mələhət Dadaşova, müəllimlərdən Cavan Bəkirov, Qəzənfər Adıgözəlov, Tofiq Qaragözov, Qabil Cəfərov, Ellada Əfəndiyeva, Bum həkim məntəqəsinin müdiri Müsəlim Musayev, sənətkarlıq evinin direktoru Zahir Aslanov, uşaq bağçasının müdiri Rahilə Sədirova çıxış edərək maraqlı fikirlər söyləmişlər.

Əlifba bayramı

Aprel ayının 22-də T. Yaqubov adına Bum qəsəbə tam orta məktəbində böyük canlanma vardı. Birinci sinif şagirdlərinin valideynlərinin üzrlərində sevinc və təbessüm məktəbə axışdırdılar.

Həmin gün sinif müəllimi Xatirə Cəfərova I «a» sinfində «Əlifba bayramı» keçirəcəkdi. Uşaqlar hamıdan çox sevinirdilər. Artıq müəllimin ağır zəhməti öz şirin bəhrəsini vermişdi. Sinifdə olan 20 nəfər şagirdin hamısı yazıb-oxumağı bacarırdı.

«Əlifba bayramı» şənliyi Azərbaycanın Dövlət Himninin sədaları altında başlayır. Söz aparıcılara verilir. Onların müşayiəti ilə şənlik davam edir.

Uşaqlar «Cücələrim», «Naz

eləmə» rəqslərinə oynayır, Vətənə, anaya, əməyə həsr edilmiş şeirlər söyləyirlər. Fəal şagirdlərin ifasında «Günəş olaram mən də», «Analar», «Can Azərbaycan», ingilis dilində «Barmaqlar», «Əlifba» mahnıları maraqla dinlənir. «Güzgü», «Sünbül» hekayələrinə, «Qoqal», «Turp» nağıllarına aid səhnəcikləri uşaqlar bacarıqla nümayiş etdirirdilər. Şənlikdə məktəbin direktoru M. Dadaşova, direktor müavini K. Rəşidova, valideynlərdən M. Mehreliyev, G. Qaracözova çıxış edərək müəllimlərin zəhmətini yüksək qiymətləndirərək birincilərə uğurlar arzuladılar.

Emin BARATOĞLU.

TƏQVİMİDƏN SƏTİRLƏR

1 may: 1890-cı ildən əlamətdar gün, Bütün Dünya Zəhmətkeşlərinin Beynəlxalq Həmrəylik Günü kimi qeyd olunur.

2 may: Əməkdar həkim, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı **Zəhra Qaziyeva** (1912—1989) Naxçıvanda dünyaya gəlib. Bərdə rayonunda kənd tibb məntəqəsində həkim, sonra baş həkim işləyib. Altıncı çağırış SSRİ Ali Sovetinə deputat seçilib.

Tacik şairi, ictimai xadim **Mirzo Tur-sunzadə** (1911—1977) anadan olmuşdur. Tacikistanın xalq şairi, Elmlər Akademiyasının akademiki, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı idi. SSRİ Dövlət, Lenin və Nehru adına mükafatların laureatı olmuşdur.

5 may: şair **Əhməd Cavad** (1892—1938) Şəmkir rayonunda anadan olmuşdur. Qubada və Bakıda müəllim işləmişdir. Şeirləri 1913-cü ildən çap olunurdu. İlk kitabı 1916-cı ildə çıxmışdır. Sonralar represiya qurbanı olmuşdur. Dövlət Himnimizin sözləri Əhməd Cavadındır.

Xalq artisti, görkəmli aktyor və rejissor **Adil İsgəndərov** Gəncədə (1910—1978) anadan olmuşdur. Akademik Dövlət Dram Teatrının rejissoru, baş rejissoru, «Azərbaycanfilm» studiyasının direktoru işləmişdir. Teatrda və Kinoda yaddaqalan obrazlar yaratmışdır.

7 may: «Molla Nəsrəddin» jurnalının rəssamlarından biri olan **Əzim Əzimzadə** (1880—1941) anadan olmuşdur. Onun çəkdiyi karikaturalar jurnala güclü oxucu rəğbəti qazandırmışdır.

Hind yzıcısı və ictimai xadim, Nobel mükafatı laureatı **Rabindranat Taqor** (1861—1941) anadan olmuşdur. Benqal dilində yazmışdır. Şeirlərində benqal xalqını zülm və istibdada qarşı mübarizəyə çağırmışdır. Seçilmiş əsərləri dilimizə tərcümə olunmuşdur. Dünya ədəbiyyatı xəzinəsinə daxil olan əsərlər sırasında onun əsərləri də Azərbaycanda latın əlif-

bası ilə çap edilmişdir.

Görkəmli Rus bəstəkari **P. İ. Çaykovski** (1840—1893) anadan olmuşdur. Yaradıcılığı zəngindir. 1887-ci ilin mayında Bakıda olmuşdur. Bir sıra əsərləri Azərbaycan Opera və Balet Teatrında tamaşaya qoyulmuşdur.

8 may: 1883-cü ildə **Bakı—Tiflis** (hazırda Tbilisi) dəmir yolu işə salınmışdır.

Bəstəkar, SSRİ Xalq artisti, SSRİ və Azərbaycan SSR Dövlət mükafatları laureatı **Soltan Hacıbəyov** (1919—1974) anadan olmuşdur. Musiqili Komediya Teatrında dirijor, «Sazlı qızlar» ansamblinin bədii rəhbəri və filiarmoniyanın direktoru işləyib, konservatoriyada dərslər demişdir. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı İdarə Heyətinin katibi olmuşdur. Yaradıcılığında simfonik musiqi əsas yer tutur. İki simfoniyası Böyük Vətən müharibəsi mövzusunda həsr olunub. «Karvan» simfonik lövhəsi məşhurdur.

1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın qədim **Şuşa şəhərini işğal** etmişlər.

9 may: məşhur futbolçu Əməkdar İdman Ustası **Ələkbər Məmmədov** 1930-cu ildə anadan olmuşdur. 4 dəfə SSRİ çempionu olmuş, SSRİ yığma komandası tərkibində çıxış etmişdir. Bakının «Neftçi», «Moskvanın «Dinamo» komandalarının əsas heyətində oynamışdır. 1958-ci ildə SSRİ yığma komandası Avropa kuboku qazananda Ə. Məmmədov da bu komandanın tərkibində çıxış etmişdir.

10 may: Azərbaycanın ümummilli lideri **Heydər Əliyevin** ad günüdür. Bu gün onun anadan olmasının 92-ci ildönümü günüdür.

11 may: Görkəmli Azərbaycan yazıçısı **Maqşud İbrahimbəyovun** ad günüdür. Əsərləri Rusiyada və başqa ölkələrdə yayılmışdır.

N. ATAKIŞIYEV.